

Bruksela, 15 listopada 2023 r.
(OR. en)

15128/23

LIMITE

DEVGEN 196
RELEX 1279
ACP 109
SUSTDEV 139
DIGIT 249
ENV 1250
CLIMA 540

NOTA DO PUNKTU I/A

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli (część II)/Rada
Dotyczy:	Transformacja społeczna, ekologiczna i cyfrowa – Projekt konkluzji Rady

1. Jednym z priorytetów prezydencji hiszpańskiej w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju i partnerstw międzynarodowych jest dążenie do transformacji nie tylko ekologicznej i cyfrowej, ale również społecznej, aby osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju; prezydencja podkreśla, że uwzględnienie wymiaru społecznego doprowadzi do zawarcia nowych umów społecznych, aby poprzez rozwój społeczny zmniejszyć nierówności i podatność na zagrożenia społeczne.
2. Prezydencja hiszpańska przedstawiła projekt konkluzji Rady Grupie Roboczej ds. Współpracy Rozwojowej i Partnerstw Międzynarodowych (CODEV-PI), która 15 listopada 2023 r. osiągnęła porozumienie na swoim szczeblu.
3. W związku z powyższym Komitet Stałych Przedstawicieli jest proszony o potwierdzenie porozumienia co do tekstu w wersji przedstawionej w załączniku do niniejszej noty i o przedłożenie tego tekstu Radzie do zatwierdzenia.

Konkluzje Rady w sprawie transformacji społecznej, ekologicznej i cyfrowej

1. Rada potwierdza, że Unia Europejska i jej państwa członkowskie są zaangażowane w realizację Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i zawartych w niej celów zrównoważonego rozwoju, uznając je za nasz wspólny, uniwersalny i niepodzielny plan działania na rzecz zrównoważonej i pokojowej przyszłości. Rada potwierdza ponadto zobowiązania zawarte w konkluzjach Rady z 27 czerwca 2023 r. pt. „UE na półmetku wdrażania Agendy 2030”, a także w deklaracji politycznej ze szczytu w sprawie celów zrównoważonego rozwoju, który odbył się w 2023 r. W związku z tym Rada podkreśla znaczenie pierwszego dobrowolnego unijnego przeglądu przedstawionego na Forum Politycznym Wysokiego Szczebla ONZ 19 lipca 2023 r., który to przegląd jest konkretnym wyrazem zdecydowanego zaangażowania UE na rzecz zrównoważonego rozwoju zarówno w wymiarze wewnętrznym, gdzie jest ona głównym motorem unijnych działań w tym względzie, jak i na całym świecie – gdzie służy wsparciem krajom partnerskim w ich wysiłkach wdrożeniowych.
2. Rada przywołuje nowy europejski konsensus w sprawie rozwoju i podkreśla wiodącą rolę UE i jej państw członkowskich w spójnej, kompleksowej i skutecznej realizacji wszystkich trzech wymiarów Agendy 2030 – gospodarczego, społecznego i środowiskowego – w wyważony i zintegrowany sposób, z poszanowaniem jej zasad przewodnich, którymi są uczestnictwo, przejrzystość, rozliczalność i zobowiązanie do niepozostawiania nikogo w tyle i które to zasady są zakorzenione w podejściu opartym na prawach człowieka.
3. Rada podkreśla, że zrównoważony rozwój jest obecnie hamowany w związku z kontekstem międzynarodowym charakteryzującym się głęboką niepewnością i nową dynamiką geopolityczną. W silnie wzajemnie powiązanim globalnym społeczeństwie kryzys związany ze zmianą klimatu i kryzys ekologiczny są potęgowane przez wstrząsy i konflikty, takie jak pandemia COVID-19 i rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie, co prowadzi do destabilizacji krajobrazu geopolitycznego, nasilenia globalnych wyzwań i rosnącej niestabilności i wywiera wyraźny wpływ na kraje rozwijające się. Rada zauważa z zaniepokojeniem, że w sprawozdaniu ONZ na temat zrównoważonego rozwoju na świecie¹ odnotowano regres w realizacji celów zrównoważonego rozwoju oraz spadek wskaźnika rozwoju społecznego, co oddala społeczność międzynarodową od realizacji Agendy 2030 i utrudnia zrównoważone i inkluzywne procesy transformacji.

¹ <https://sdgs.un.org/gedr/gedr2023>

4. Rada uznaje, że w ramach zaproponowanych w Agendzie 2030 transformacja ekologiczna i cyfrowa powinna wspierać zmiany strukturalne niezbędne do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju oraz celów porozumienia klimatycznego z Paryża i globalnych ram różnorodności biologicznej z Kunmingu/Montrealu. W tej dwojakiej transformacji i jej wzajemnie powiązanych elementach tkwi potencjał współtworzenia zrównoważonych, sprawiedliwych, inkluzywnych i konkurencyjnych międzynarodowych modeli konsumpcji i produkcji, które są bardziej skoncentrowane na człowieku, zasobooszczędne i przyjazne dla środowiska, promują gospodarkę o obiegu zamkniętym i rozwiązania oparte na zasobach przyrody, pobudzają konektywność, innowacje i transformację gospodarczą. Jeżeli polityki transformacji będą opracowywane spójnie we wszystkich sektorach z uwzględnieniem interesów krajów partnerskich, a także kwestii społecznych, wolnego handlu, przedsiębiorczości i korzystnej polityki rozwoju przedsiębiorstw, transformacja ta może tworzyć formalne, godne i wysokojakościowe miejsca pracy o dużej wartości dodanej, a także wspierać równość, włączenie społeczne i eliminację ubóstwa.
5. Rada podkreśla w szczególności, że rosnący poziom ubóstwa i nierówności w krajach i między nimi stanowią zagrożenie dla zrównoważonego rozwoju. Utrudniają one długoterminową stabilność gospodarczą oraz ekologiczny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu, negatywnie oddziałują na zdrowie, bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe, edukację, równość płci oraz upodmiotowienie kobiet i dziewcząt, osłabiają spójność społeczną, podważają legitymację instytucjonalną i szkodzą środowisku. Ponadto nierówności, ubóstwo i wykluczenie społeczne są ważnymi przyczynami niepokoju społecznego, niestabilności politycznej i konfliktów.
6. Aby nie pozostawić nikogo w tyle i aby skorzystać na transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz uczynić ją sprawiedliwą, zrównoważoną, odporną, niosącą przemiany i inkluzywną, należy wzmocnić i promować we współpracy z krajami partnerskimi silną i pozytywną agendę społeczną. Rada podkreśla, że to kompleksowe podejście, oparte na transformacji społecznej, ekologicznej i cyfrowej, odzwierciedla wartości UE, ma na celu wzmocnienie autonomii krajów partnerskich i zapewnia partnerstwu z UE wartość dodaną.

7. Ta agenda społeczna wiązałaby się w szczególności ze wzmocnieniem polityki w dziedzinie edukacji, z uwzględnieniem kształcenia i szkolenia technicznego i zawodowego (TVET), zdrowia, godnej pracy, ochrony socjalnej oraz dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych, w szczególności takich jak woda, urządzenia sanitarne i higiena. Opierałaby się ona na zasadach przewidzianych w ramach sprawiedliwej transformacji dla wszystkich, a także na eliminacji ubóstwa i zmniejszaniu nierówności, promowaniu równości płci oraz upodmiotowieniu kobiet i dziewcząt, uczestnictwie i upodmiotowieniu młodzieży oraz włączaniu osób z niepełnosprawnościami. Ta agenda społeczna opierałaby się również na spójności polityki, dobrych rządach i podejściu opartym na prawach człowieka oraz uwzględniałaby polityki, które dostrzegają, ograniczają i redystrybuują nieodpłatną pracę opiekuńczą, a także przyczyniają się do wynagradzania płatnej pracy opiekuńczej i zapewniania reprezentacji pracownikom opiekuńczym. Rada przypomina o zobowiązaniach ustanowionych w rozporządzeniu w sprawie ISWMR – „Globalny wymiar Europy”, zgodnie z którymi co najmniej 20% oficjalnej pomocy rozwojowej finansowanej w ramach tego instrumentu ma być przeznaczona na włączenie społeczne i rozwój społeczny, a równość płci ma być jednym z najważniejszych lub jednym z istotnych celów co najmniej 85% nowych działań.
8. Wzmacnianie spójności społecznej oraz ułatwianie dostępu do podstawowych usług społecznych i ochrony socjalnej zmniejszają ubóstwo i nierówności oraz mają potencjał promowania nowych umów społecznych i włączenia społecznego na całym świecie. W związku z tym kluczowe znaczenie ma to, by wspierać rozwój krajowych systemów ochrony socjalnej na rzecz wszystkich członków społeczeństwa, tak aby promować możliwości społeczne i gospodarcze płynące ze sprawiedliwej transformacji oraz zapewnić, by nie pozostawić nikogo w tyle, a także aby wspierać reformy sprzyjające skutecznym, rozliczalnym i przejrzystym instytucjom, inkluzywnym politykom, dobrym rządowi, praworządności i dostępowi do wymiaru sprawiedliwości.
9. Rada podkreśla znaczenie realizacji celu zrównoważonego rozwoju nr 10 „Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami”. Rada wskazuje, że monitorowanie nierówności i sprawozdawczość w tym zakresie mają zasadnicze znaczenie. W związku z tym Rada z zadowoleniem przyjmuje opracowany przez Komisję Europejską wskaźnik nierówności (I-Marker) oraz stosowanie ocen skutków dystrybucyjnych. Rada zaleca również jak najszersze zastosowanie wskaźnika nierówności, w tym w inicjatywach Drużyny Europy i w odniesieniu do strategii Global Gateway, i zachęca państwa członkowskie do korzystania z niego. Ponadto Rada podkreśla znaczenie inicjatyw Drużyny Europy w przezwyciężaniu nierówności (inicjatywy przewodnie dotyczące równości) i zachęca Komisję do promowania dalszych projektów w tej dziedzinie. Przypomina również, jak istotny jest Program lepszego stanowienia prawa, w tym oceny skutków regulacji, we wzmacnianiu spójności polityki na rzecz rozwoju.

10. Rada przypomina, że UE jest zobowiązana propagować podejście obejmujące wszystkie prawa człowieka, zgodnie z którym prawa człowieka będą u podstaw wszystkich inicjatyw związanych z celami zrównoważonego rozwoju, niezależnie od tego, czy są to prawa obywatelskie, kulturalne, gospodarcze, polityczne czy społeczne. Podkreśla, że urzeczywistnianie praw człowieka przyczynia się do zmniejszenia ubóstwa i nierówności oraz do osiągnięcia wszystkich celów zrównoważonego rozwoju. Poszanowanie, ochrona i propagowanie praw człowieka, w tym praw pracowniczych, oraz demokracji i praworządności pozostają jednym z priorytetów.
11. Rada podkreśla znaczenie realizacji celu zrównoważonego rozwoju nr 16 „Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje”, ponieważ promowanie pokojowych, odpornych, sprawiedliwych i inkluzywnych społeczeństw, ułatwianie dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla wszystkich oraz budowanie skutecznych, rozliczalnych i przejrzystych instytucji należą do warunków wstępnych zrównoważonego rozwoju. Rada przywołuje swoje konkluzje z 19 maja 2017 r. pt. „Wykorzystanie powiązania między aspektami humanitarnymi a rozwojowymi”, w których wzywa się do stosowania zasady „niewyrządzania szkody” i podkreśla się potrzebę przyjęcia bardziej elastycznego podejścia do planowania, które w większym stopniu dostosowane jest do danego kontekstu w przypadku interwencji w zakresie rozwoju w sytuacjach niestabilnych i ogarniętych konfliktem.
12. Rada potwierdza swoje poparcie dla gospodarki dobrobytu² jako jednego z głównych elementów Agendy 2030 oraz dla inicjatywy „Poza PKB”. Oba podejścia zakładają nieliniową i wielowymiarową koncepcję rozwoju, która wykracza poza parametry czysto ekonomiczne.
13. Rada potwierdza zdecydowane zaangażowanie UE na rzecz upodmiotowionego społeczeństwa obywatelskiego, w tym ruchów feministycznych i organizacji broniących praw kobiet, organizacji działających na rzecz praw dziecka i praw osób z niepełnosprawnościami, partnerów społecznych i obrońców praw człowieka, a także na rzecz sprzyjającego i dostępnego środowiska dla społeczeństwa obywatelskiego. Podkreśla znaczenie wspierania krajów partnerskich we wzmacnianiu procesów demokratycznych, dialogu społecznego i systemów rozliczalności. Zwraca uwagę, jak istotne jest wspieranie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego do wnoszenia wkładu w realizację Agendy 2030 jako pełnoprawnych podmiotów działających na rzecz dobrych rządów i rozwoju, a także wspieranie udziału społeczeństwa obywatelskiego w kształtowaniu polityki i podejmowaniu decyzji.

² Konkluzje Rady pt. „Gospodarka dobrobytu” (Dz.U. 2019/C 400/09, dok. ST 13432/19).

14. Rada podkreśla znaczenie programu na rzecz skuteczności pomocy rozwojowej i zaznacza, że transformacja społeczna, ekologiczna i cyfrowa wymaga znacznej i zrównoważonej mobilizacji zasobów finansowych. Zgodnie z planem działania z Addis Abeby Rada odnotowuje, że:
- a. oficjalna pomoc rozwojowa, obok innych źródeł finansowania, promuje długofalowy zrównoważony wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu i nadal jest jednym z bardzo istotnych źródeł finansowania i wiedzy fachowej dla krajów partnerskich. Pomoc ta jest niezawodna i odgrywa rolę katalizatora w transformacyjnych procesach rozwoju i dążeniu do celów zrównoważonego rozwoju, ponieważ umożliwia mobilizację krajowych i międzynarodowych zasobów ze źródeł publicznych i prywatnych;
 - b. UE wspiera kraje partnerskie w usprawnianiu zarządzania finansami publicznymi, ze szczególnym naciskiem na mobilizację zasobów krajowych. UE promuje transformacyjne podejście do zarządzania finansami publicznymi, które zajmuje się przyczynami źródłowymi nierówności związanych z płcią i nierówności związanych z niepełnosprawnością, ściśle łącząc to podejście z kształtowaniem i wdrażaniem polityki ochrony socjalnej. Poprawa zarządzania finansami publicznymi wymaga zarówno zabezpieczenia przestrzeni fiskalnej, jak i ustanowienia skutecznych i progresywnych systemów podatkowych. Ponadto należy zintensyfikować współpracę krajową i międzynarodową w walce z uchylaniem się od opodatkowania i nielegalnymi przepływami finansowymi;
 - c. istotne jest, aby zwiększyć inwestycje sektora prywatnego na rzecz zrównoważonego rozwoju krajów partnerskich, co promuje się w strategii Global Gateway, zawsze z uwzględnieniem zasady samoodpowiedzialności. Aby przyciągnąć finansowanie prywatne na rzecz długoterminowych, wysokiej jakości, zrównoważonych projektów, kluczowe znaczenie ma również inwestowanie w rozwój społeczny i budowanie zdolności, wzmocnienie stabilnych krajowych i międzynarodowych systemów finansowych, promowanie instrumentów finansowych związanych ze zrównoważonym rozwojem, takich jak obligacje ekologiczne, zapewnienie interoperacyjności ram i norm zrównoważonego finansowania i zapewnienie odpowiednich ram regulacyjnych UE oraz, w stosownych przypadkach, mechanizmów ograniczania ryzyka. Wielostronne banki rozwoju i inne fundusze rozwoju odgrywają ważną rolę i mają kluczowe znaczenie dla odblokowania finansowania prywatnego z myślą o wspieraniu celów zrównoważonego rozwoju na dużą skalę.

15. Rada wzywa Komisję, Wysokiego Przedstawiciela i państwa członkowskie, zgodnie z ich właściwymi kompetencjami, do:
- a. wzmocnienia i lepszego wyeksponowania działań Drużyny Europy w zakresie rozwoju społecznego w krajach partnerskich, w szczególności poprzez promowanie jednolitej komunikacji i organizowanie wizyt na wysokim szczeblu w terenie. Wsparcie to powinno koncentrować się przede wszystkim na równouprawnieniu płci, korzystaniu przez kobiety i dziewczęta z praw człowieka, na młodzieży i osobach znajdujących się w trudnej sytuacji, takich jak osoby żyjące w ubóstwie, dzieci i osoby z niepełnosprawnościami, a także osoby, na które oddziałuje zmiana klimatu;
 - b. wzmocnienia i usprawnienia współpracy z krajami partnerskimi, by zapewnić inkluzywne, reprezentatywne, przejrzyste i rozliczalne instytucje publiczne na wszystkich szczeblach, które to instytucje promują dobre rządy i dbają o zaufanie obywateli wobec nich, aby zapewnić zaangażowanie na poziomie lokalnym oraz wspierać pełne, równe i znaczące uczestnictwo obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesach decyzyjnych. Kluczowe znaczenie w tym względzie mają rozsądna polityka gospodarcza oraz demokratyczne i przejrzyste instytucje wspierające mobilizację zasobów krajowych i inwestycje prywatne;
 - c. dalszego kładzenia nacisku na wspieranie krajów partnerskich w opracowywaniu, ulepszaniu i wdrażaniu inkluzywnych, adaptacyjnych i powszechnie dostępnych systemów i środków ochrony socjalnej. Powinny one obejmować podstawową ochronę socjalną, która zapewnia ludziom bezpieczeństwo i buduje odporność, zachęca do podejmowania zrównoważonych i ekologicznych decyzji i inwestycji oraz aktywnie umożliwia rozwój umiejętności i dostęp do nowych możliwości godnego zatrudnienia;
 - d. pełnego i skutecznego wykorzystania wszystkich dostępnych instrumentów w celu promowania sprawiedliwej transformacji, w tym Globalnego Programu Akceleryjnego ONZ i wytycznych MOP w sprawie sprawiedliwej transformacji w kierunku zrównoważonych środowiskowo gospodarek i społeczeństw dla wszystkich, zgodnie z podejściem Drużyna Europy;
 - e. wykorzystania pełnego potencjału europejskiej infrastruktury finansowej w celu przyspieszenia realizacji Agendy 2030 oraz wspierania gospodarek znajdujących się w trudnej sytuacji, aby mogły wydzwignąć swoją ludność z ubóstwa, a jednocześnie chronić planetę, jak stwierdzono podczas szczytu w Paryżu na rzecz nowego światowego paktu finansowego.